

נשיא, ואנס, בגין, דיין, ברק

- נשיא: אנחנו מודים מאד על שבאתם ועל ההתקדמות שנעשתה. יש עדיין החלטות חשובות שיש לעשות, על ירושלים ואחרות, אך טוב הוא, לעניין "המלאי" שעשינו, לציין הטוב שיצא אם קמפ דייויד יצליח. אם ייכשל – כל ההטבות ילכו לאיבוד. אם נצליח, הרי יהיה לטובת ישראל.
1. שלום מלא עם מצרים. שלום זה יכלול הכרה, יחסים בין לאומיים, גבולות פתוחים. סאדאת אמר שאם ההסכם יהיה, עם הנסיגה הראשונה מסיני כל זה יתקיים.
 2. ביטחון עם מצרים, המבוסס על הסכם זה, שמשמעותו הפחתה בסיני בדיביזיה בצד המזרחי של התעלה. אולי אפילו פחות מדיביזיה – בריגדה. לרבות ה-buffer zone בה משטרה ו-UN. סאדאת היה נדיב, שכן יהיה buffer zone סמלי [בצד הישראלי]. 1 עד 3 ק"מ.
 3. הבטחה של מעבר בכל המים הסובבים, סואץ, מפרץ סואץ, ומיצרי טיראן. כל לשון שנרצה – בסדר. ו-UN תישאר בשארם א שיח.
 4. יהיה לכם הסכמה עם הערבים על יו"ש ועזה לחמש שנים ומעלה ממנה. תהיה נוכחות צבאית, כפי שתרצו. אתם תאמרו מה שהנכם רוצים וצריכים.
 5. ביצירת ה-self government, יהיה לכם וטו על כל הסדר, זה מבוסס על ההצעה המאד קונסטרוקטיבית שלכם. אני מניח שמה שיוחלט יהיה קרוב מאד להצעה שלכם, וכל שינוי יצטרך לקבל הסכמתכם.
 6. המו"מ על הסטטוס הסופי – אתם מעורבים בו. אם ה-Palestinian Arabs יהיו מרוצים מהמצב הקיים, יש סיכוי טוב שעניין הגבולות ישאר כמו שהוא.
 7. יהיה יחס חדש ביניכם לבין הערבים.
 8. הרבה מהדברים שהדאיגו אתכם הוסרו. לא הכנסנו הצעות שלא רציתם זאת, כגון שינוי גבולות קטנים (minor modifications). ניסינו לא לאפיין את היישובים ביו"ש כבלתי חוקיים ומהטקסט הצלחנו להוציא את עניין ה-inadmissibility. אין לשון על self determination, אם כי אנו מקווים שתתנו להם זאת ביד נדיבה.
- אם נצליח כאן, תהיה תקופה חדשה ביחסי ארצות הברית – ישראל. ניסינו לספק את צרכיכם. מעולם לא הזקנו לכם בכוונה, בנשק ובסיוע כלכלי. הטבת יחסים זו עמנו ועם הערבים תביא עמה יותר קבלה של ישראל במשפחת העמים. תוכלו לסיים את הכיבוש הצבאי. אני יודע את האופי היהודי בכל העולם ואני יודע כיצד סבלתם מכיבוש זרים, ואני חושב שתהיה זו לכם הקלה אם הכיבוש יימשך [יסתיים].
- עדיין יש הרבה ספק וחוסר אמון בעולם הערבי. נוכל להסיר חלק מזה. סאדאת מרגיש לראשונה אתמול בלילה שישראל מוכנה להגיע להסכם. הסיבה שהוא שינה דעתו היתה משום שישראל הגישה הצעות טובות. חיפשתי אותך אתמול כדי לומר לכם. אני יודע שאתה צריך להיות זהיר ואני מודה לך מאוד על כך. לא נוכל להמשיך יותר [ממחר]. אני מוכן לעבוד כל היום בתקווה שנגיע להסכם. בהשוואה לנוסחאות האמריקאיות, ההבדלים שלנו בהשוואה למצרים הם קטנים. נתחיל במסמך סיני.

בגין: אנו מודים לך על יזמתך. ראינו אותך בעבודתך למען השלום. זה ללא תקדים. המאמץ שלנו בכל הנסיבות לא הלך לטמיון. אומר זאת בפומבי. לדעתי, אין כל סיבה מדוע לא יהיה לנו framework חתום. יש בעיות, הן ניתנות לפתרון. צריך עוד עבודה ומאמץ ונמצא פתרון בהם. אולי היום או מחר נגיע לרגע השמח שנודיע לעולם שהגענו להסכם. ה-framework יהיה הבסיס וזה מאפשר לצדדים ליצור הסכמי שלום. זה יהיה שינוי מהפכני במזרח התיכון, אירוע בעל מימדים היסטוריים. ברק עבד כמו חמור. בעניין סיני, אנו רוצים הצלחה. כאשר סאדאת ביקש שנחתום על התחייבות להורדת היישובים זה היה intransigent, שכן עשינו הצעה סבירה. יש לנו בעיה, איננו יכולים לפתור אותה כעת. הבה נעביר אותה למו"מ. נבטיח לקיים מו"מ תוך שלושה חודשים. בכל מקרה, הרי ההתיישבות אינה ניתנת להורדה, אפילו תוך השנים הקרובות. אם היישובים יורדו, נוכל לפתור שאר הבעיות – מהן הגיוניות ומהן אחרות – ולחתום על המסמך. אנחנו בעצם אפילו לא נרצה לחזור על הורדת היישובים. אנו קשורים בהחלטת הפרלמנט ואנו דמוקרטיה פרלמנטרית. נחתום על ה-Framework ועם שובנו בתוך שבועיים נקרא לכנסת. שם נביא להכרעה שאלת היישובים. אני אציע לקבינט שתהיה הצבעה חופשית בכנסת ותהיה התוצאה אשר תהיה – זה יהיה. לא אעשה כהצעת אי אמן.

נשיא: זה הוגן. fair. כתבתי בסוף המסמך את התרשמותי מעמדת שתי המדינות. סאדאת אישר את הלשון כמה שזה נוגע לו.

בגין: אני מעדיף שנאמר שננהל מו"מ תוך שלושת חודשי המו"מ על השלום, אם לא – החלטת הכנסת.

נשיא: את עמדת ישראל תוכלו לנסח כרצונכם. [מקריא עמדת מצרים].

בגין: הלשון בעיני היא the issue of the settlers shall be decided by negotiations. [הנשיא קורא הטקסט].

בגין: רק הצעה ראשונה ונצטרך להתחיל הלילה. התיקון – לא נסכים מעבר למנהל מצרי, בטרם הסכם שלום. כמובן אתן לו אל-עריש או סנטה [קתרינה] תמורת עניין היישובים.

קרטר: כוונתי היתה שהשדה [התעופה] יהיה במינהל שלכם.

דיין: נעמיד לרשותם מתקנים.

קרטר: מה היה בהסכם הביניים?

דיין: תחת דגל האו"ם.

בגין: בעניין השדות – נרצה הסכם עמכם בעניין בניית השדות.

קרטר: כן. ידובר עם ואנס.

בגין: הנסיגה עולה הרבה כסף ונשוחח על כך.

קרטר: כן.

בגין: סאדאת הצהיר שטיראן הוא מעבר בינ"ל.

קרטר: סאדאת מסכים.

בגין: לא נרצה שהכביש [בין סיני וירדן, שבנייתו הוצע בהסכם] יהיה ex-territory [ex-territorial]. מסכים a highway.

קרטר: בסדר.

דיין: ניתן להוסיף שהדרך תהיה חופשית למעבר חופשי.

קרטר: בדומה לסואץ.

בגין : לעניין עמ' 3 A : mechanized or infantry.

ואנס : אינני יודע אם יסכים.

דיין : זו כוונתם.

בגין : חשבתי שב-Zone זה, בצד שלנו, יהיו observers.

נשיא : סאדאת דיבר על הדדיות.

דיין : מסכימים להדדיות ושום UN לא יהיה נוכח אלא רק פיקוח.

בגין : סאדאת הסכים עמי לשני תנאים להסדר :

1. הסכם בין שתי המדינות ואח"כ 2. will not be removed unless.

קרטר : כעת הוא לא מסכים. הוא לא מסכים להכניס הסכמת שני הצדדים. אני מאמין לך. תוכלו

לשלוח את משה או עזר.

בגין : אלך בעצמי.

קרטר : and [forces] will not be removed unless there is a unanimous decision.

דיין : קטע זה צריך לחול על כל [...] האו"ם. זה יקל על סאדאת.

קרטר : הוא לא מסכים להתנייה בחלקים האחרים.

נשיא : אם תתחייבו להורדת יישובים, אני מניח שהוא יסכים לחזק אותם אשר הוא חושב שאינם

מחזירים לו. הוא עוד טוען שדיין אמר לו שהיישובים יורדו. אני מאמין לכם.

לעניין האו"ם הוא עשוי להסכים אולי בעוד מס' חודשים.

בגין : אמת. לא דיברנו על שני תנאים אלה בעניין תקופות אחרות פרט לשארם.

קרטר : בסוף נוסף. [Security Council] 5 including a unanimous vote by the.

דיין : מה פירוש Perm[anently] לעניין היישובים.

קרטר : אינני בטוח שהוא יסכים ל-Per[manently] בעניין הקטע הזה.

דיין : בירושלים אמרתי לסאדאת שהיישובים לא יהיו מכשול לשלום. לא אמרתי שיורידו אותם.

אז היה אחרי תוהאמי ושם היו היישובים.

קרטר : לעניין שארם א שייח מסכים עניין הוטו. תוספת דברו עמו. בעניין היישובים אתווכח עמו

אם permanently.

ברק : לדעתי permanently לא מוסיף דבר ורק גורע לעניין המקומות בהם זה לא מופיע.

בגין : נכון, אבל יש לזה משמעות מוסרית. בעניין ההתנחלויות אני מציע : the issue of the Israeli

settlers will be discussed and decided during the negotiations between [Israeli and

Egyptian governments]

אם לא – אז שלא יהיה כלום. אנחנו נצהיר בפניכם סאדאת כי הכנסת תקבל החלטה.

קרטר : האם אתה מתנגד שההצעות של שתי המדינות ינוסח בקטע בעמ' 4 יבוא כשהוא כולל

העמדה המצרית.

בגין : היחסים הנורמליים צריכים לבוא עם החתימה ולא הנסיגה. זו תיקח זמן. 8 עד 11 חודשים.

קרטר : הוא מוכן להכריז מיד ולביטול החרם מיד. אבל לא היחסים הדיפלומטיים.

בגין : נדבר על כך עם סאדאת. מציע discriminatory measures.

קרטר : דברו על העניינים החשובים עם סאדאת.

דיין : חותמים על ה-[מילה חסרה במקור] בעניין סיני. מה הלאה?

בגין : כעת כתבנו שתי העמדות. לא נלך לכנסת[...] ויהיה מו"מ. איננו [...] לכנסת.
דיין : במשך המו"מ [...] שההצעה היא להוריד אחרי 10 שנים.
בגין : נניח שאנו מתחילים מו"מ עם מצרים [על השלום] והכנסת מחליטה להוריד. ואח"כ המו"מ
נכשל. למה שתהיה החלטה של הכנסת.
ואנס : לדעתי, בלי החלטה של הכנסת לא יתחיל מו"מ.
קרטר : מצרים הסכימה לניסוח.
ברק : כן, אבל מצרים לא אמרה שלא תנהל מו"מ.
קרטר : סאדאת יעדיף האפשרות של הכנסת.
בגין : אם אכתוב מכתב לך ולסאדאת, אז השאלה תהיה אם כל, if all the issues are solved,
and the only issue is the question of settlers
קרטר : זה הוגן.
דיין : אני מציע שאתה תכתוב, אדוני הנשיא, על עמדת הצדדים, ואז בגין ישיב לך שהוא יביא
לכנסת.
קרטר : מסכים. המו"מ לא יתחיל עד אחרי החלטת הכנסת.
בגין : לא. המו"מ יתחיל מיד. עניין ההתנחלויות הוא לעתיד. נחזור לארץ ביום שישי.
קרטר : זה לא יעבוד.
דיין : הלכה למעשה המו"מ לא יתחיל מיד.
קרטר : שיובו, יש לנו הבדל בסיסי על היישובים. סאדאת רוצה [מילים חסרות] לדעת אם הכנסת
תסכים להסרת ההתנחלויות. אז כל השאר יותר.
בגין : ייתכן שהכנסת תחליט : נחליט כאשר נראה התוצאות.
קרטר : לאור גישתכם הגמישה, המו"מ והשיחות כמעט וגמרנו הכל פרט להתנחלויות. אם נסכים
על השאר, הכנסת תראה שפרט לקווים על המפה, ההסכם כבר ישנו.
דיין : אני מציע בשיחותך עם סאדאת שהוא יסכים שאם הכנסת תחליט להוריד שאז עניין ה-UN
בצפון יהיה per[manent] כמו בשארם, אז יהיה buffer zone.
קרטר : אשתדל. חשוב מבחינתכם שהערב נדון ואביא לו הצעתכם, ואני אלך לסאדאת. לא נכריע
פה ההתנחלויות ולא יהיו מכתבים, אלא יהיה statement שאם כל השאר יוחלט, הכנסת תחליט.

לענין יו"ש

[עברנו על המסמך והסכמנו על כל השינויים].*
רוה"מ : בעניין ההתנחלות, לא נעשה דבר מעבר למתוכנן. אין ראש ממשלה בישראל שיוכל לקבל
על עצמו התחייבות להקפאת ההתנחלות, אבל אנחנו מבינים את הבעיה המיוחדת של זמן ניהול
המו"מ. אמרתי לך בעבר שנעשה זאת prudently. כעת אומר לך כוונתנו. במשך שלושת החודשים
של המשא-ומתן נרצה להקים התנחלות נחל אחת ברמת הגולן, התנחלות נחל אחת במדינת
ישראל עצמה, ואולי נרצה להקים התנחלות נחל אחת בבקעת הירדן. זה הכל. כולן התנחלות של

* הנוסח המופיע להלן הינו מתוך מברק הנמצא בתיק חצ/ 6913/2 בארכיון המדינה. המברק נוסח ע"י פרופ' אהרון ברק ונשלח לראש הממשלה מנחם בגין ב-20.9.1978, לאחר שהתעוררו חילוקי דעות על הנאמר בישיבה ב-16.9.78 המובאת לעיל. ישנם הבדלים קלים בין הטקסט בכתב היד לבין המברק המובא. הבדלים אלו מופיעים פה בסוגריים מרובעים.

נחל – נוער חלוצי לוחם. זה חלק מהצבא וזה בסדר, אפילו לפי אמנת ג'נבה – שעל-פי גישתנו אינה חלה כלל.

הנשיא: אלה הן התיישבויות צבאיות?

רוה"מ: אלה הן Army security settlements.

הנשיא: מה אומר לסאדאת? שאין הקפאה?

רוה"מ: מה לסאדאת ולהקפאת התנחלות ביהודה ושומרון?

הנשיא: אם גישתכם הינה שיהודה ושומרון היא חלק מישראל, אז באמת אין לסאדאת מה לומר, ו Camp David היה ללא צורך. אך זו אינה ההנחה.

רוה"מ: לענין יהודה ושומרון, יש לנו זכות ותביעה, כידוע. כאמור, המדובר בסך הכל באפשרות של הקמת התנחלות נח"ל אחת.

הנשיא: כל העולם שמע את דברי שרון. זו עמדת הממשלה. שרון דיבר על מאה אלף איש.

רוה"מ: התרצה כי אתכחש לחברי [disavow]? אין לנו כלל מאה אלף מועמדים.

הנשיא: אתם רוצים להמשיך במדיניות הקיימת.

דיין: יש לנו כאן מספר שאלות. השאלה הראשונה הינה, אם ענין ההתנחלות ביו"ש צריכה להיות חלק מה-Framework. לדעתי, עניין זה צריך לצאת מה-Framework, ויש להסדירו בדרך אחרת, כגון מכתבים.

הנשיא: לא מכתב אלי. כתבו ישר לסאדאת. עמדתנו הינה שההתנחלות היא בלתי חוקית. כעת זה

צריך לבוא להחלטה. אם רצונכם התנחלויות חדשות ועיבוי הקיימות – המשיכו. אני לא יכול

להמשיך עם זאת. ענין סיני עמד להיכשל בגלל ההתנחלויות וכעת זה יקרה בגדה המערבית.

דיין: יש שאלה שניה באשר לתקופה. כאן יש שתי תקופות: האחת במשך המו"מ לקראת תחילת

ה- transitional period, והשניה, בענין המו"מ במשך תקופת 5 השנים. באשר לתקופה השניה,

הדבר יעלה במו"מ. או שיהיה הסכם או שלא יהיה הסכם. זה כמובן יעלה. מה שמדאיג את

סאדאת הוא מה יקרה בין כעת לבין גמר המו"מ.

ואנס: מה כוונתכם למו"מ?

ברק: (הסברתי תוספת הפסקה בעניין ניהול המו"מ תוך 3 חודשים).

[ברק: בהסכם עם מצרים לגבי סיני, נקבעה במפורש תקופה של שלושה חודשים שבו צריך לנהל

מו"מ לכריתת הסכם שלום. בהסכם לגבי יו"ש לא נקבעה תקופה מוגדרת מקבילה, אך הכוונה

הינה לניהול המשא-והמתן שבסופו תתחיל תקופת המעבר בת חמש השנים. הצענו אף לקבוע

תקופה מקבילה כזו בהסכם על יהודה ושומרון]

הנשיא: כוונתכם הינה איפוא, כי מיד בגמר תקופה זו, תתחילו בהתנחלות.

דיין: כעת איננו דנים במה שיקרה בתוך חמש השנים. מה שצריך להסכים כעת הוא במה שיקרה

עד ההסכם לגבי תקופה זו. מה שאני יודע הוא שאין כל הצעה מעשית (practical proposal)

בעניין ההתנחלות בתקופה זו. כתבנו שלושה חודשים, כמו בעניין מצרים. אבל ייתכן שזה יקח

יותר זמן.

ואנס: המו"מ בין כעת לבין שלושת החודשים, אינו נוגע להתנחלות. המו"מ הוא בענין הקמת

המנהל העצמי בגדה המערבית. מדוע בגמר שלושת חודשים אלה, ההקפאה לא תימשך?

דיין: אני אציע לערבים, במשא-ומתן להעמיד על השולחן את הצעתנו בעניין החזרת [הפליטים] displaced person[s] במשך חמש השנים, ונשמע עמדתם ורצונם על כניסת אנשים אלה לאזור. האם ההצעה היא שנחליט בענין זה כבר כעת, ולא בתקופת חמש השנים. ואנס: אני לא הזכרתי ענין שלושת החודשים.

דיין: לא הזכרת, אבל אמרת pending agreement. עניין אחד הוא לדבר על התקופה הראשונה, וענין אחר הוא לדבר על התקופה השניה. רוח"מ: בינתיים, המדובר במשא-ומתן לשלושה חודשים, ואני נותן הבטחה מוסרית שהמדובר בהתנחלות נחל אחת בבקעת הירדן. לא אכתוב על כך לסאדאת. זה לא עניינו. הנשיא: זה צריך להיות במסמך. מצרים היא שמנהלת עמכם מו"מ על הגדה המערבית. מדוע אין לה זכות לדבר על כך?

רוח"מ: בענין זה יש בינינו, ישראל וארצות-הברית, הבדלי דעות. האם איננו זכאים להחזיק בחילוקי דעות? הנשיא: מהו המכשול לשלום בסיני? ההתנחלויות.

רוח"מ: לא. נוכל לעשות שלום גם עם ההתנחלויות. ביולי אמרת, במסיבת עיתונאים, כי הוספת אנשים להתנחלויות קיימות קל יותר לקבל מאשר הקמת התנחלויות חדשות. כעת מדובר על תוספת של מספר עשרות, ולא יותר. ובאשר להתנחלויות חדשות, מדובר אולי באחת. אבל על הקפאת יישובים, לא בא בחשבון. לא אוכל לשוב הביתה.

ואנס: אני מתאר לעצמי משא-ומתן לאמנת שלום עם ירדן, וזה יקח זמן. רוח"מ: ואם ירדן לא תיכנס. אני מסכים לכתוב על שלושה חודשים במשא-ומתן עם ירדן. הנשיא: המשא-ומתן מתייחס לגדה המערבית ועזה. מה תרצו לעשות בענין הגבלות על התנחלויות.

רוח"מ: אני מוכן לכתוב מכתב שיאמר "שאלת אותי אם נמשיך בהקמת התנחלויות בגדה המערבית. אני מודיע לך שבחבל עזה לא נעשה כלום. בבקעת הירדן, אולי התנחלות צבאית אחת. אשר לתוספת תושבים, אנחנו מתכננים מספר מאות. זהו הביטוי "עיבוי". ברק: נוכל לומר: שום התיישבות אזרחית. רק נח"ל.

הנשיא: כמה אנשים יש לכם בכל ההתנחלויות ביהודה שומרון ועזה? רוח"מ: בערך אלפיים. בין 2000 לבין 3000 לכל היותר. נוסף מספר מאות. דיין: שלא נטעה את עצמנו. תהיה לנו הסכמה עם הערבים הפלשתינים של חמש שנים למן תחילת חמש השנים. תהיה ביקורת של המינהלה העצמית. אני בטוח ששאלת ההתנחלויות במשך חמש השנים תתעורר.

הנשיא: כיצד תציע להסכים? דיין: נוכל להסכים. בתכניות שלנו לחמש השנים יש 15 עד 20 יישובים [ביו"ש]. אין שום דבר בעזה. יתכן שהערבים לא יתנגדו. יתכן שנאזן זאת עם מה שהם רוצים לעשות. בכל אחת מההתנחלויות, יהיו 50-80 איש. זה ייעשה במשך התקופה בה תהיה תקופת המעבר. יהיה הסכם על תקופה זו. כעת אנו מדברים על התקופה שבין כעת לבין תחילת המינהלה. כעת צריך להחליט על תקופה זו. אני מאמין שהם יבקשו שיכנסו מאה אלף אנשים. ואנחנו נאמר להם 15 יישובים. אני מניח שנסכים על כך, למעשה (practically) אין כוונתנו לשום דבר. אתה חושב שנהיה כל כך טיפשים, שבגלל התנחלות אחת נשבור הכל?

הנשיא: אינני יודע. אני מציע את הנוסחה הבאה:

After the signing of the framework and during the negotiations, no new Israeli settlements will be established in the area, unless otherwise agreed. The issue of further Israeli settlements will be decided and agreed by the negotiating parties.

[בגין : זה לא צריך לבוא בנייר].

קרטר : התוכל לומר לו זאת במכתב.

רוה"מ : אחשוב, ואומר לך מחר.

הנשיא : את ההתיישבות האחת שאתם רוצים להקים – תדחו.

רוה"מ : אכתוב על כך.

[ברק רשם במברקו : כאן נפסק הרישום שלי שכן עברנו לויכוח על פסקה (c).]

[מתוך כתב היד]

In negotiating the final treaty, the elected representatives [of the inhabitants of the West Bank and Gaza] may join the Jordanians in the negotiations of the final treaty

נשיא : כאשר הכנסת תחליט על ענין ההתנחלויות בסיני ואתה אמרת שתהיה הצבעה חופשית,

האם פירוש הדבר שלא תנקוט עמדה.

רוה"מ : אצטרך לחשוב.

דיין : בתחילה בגין אמר שהוא ישתוק. ואז אמרתי לו שכראש הממשלה לא יוכל לשתוק. אבל

תוכל שלא להפעיל לחץ, ותקבל כל החלטה.

הנשיא : האם פירוש הדבר שחברי הקבינט יוכלו לומר את דעתם הם?

רוה"מ : כן.

הנשיא : דיין, מה תהיה עמדתך.

דיין : לי אין מפלגה, מה שאומר יהיה דעתי שלי בלבד.

Israel will submit to Knesset within two weeks: "if agreement is reached on other Sinai issues, will settlers be withdrawn?"